

PRESSEMELDING fra EUs narkotikabyrå i Lisboa

ÅRSRAPPORT FOR 2005: FOKUS PÅ KRIMINALITET OG FENGSEL

De fleste EU-statene rapporterer om en økning i antallet narkotikalovbrudd

(24.11.2005 LISBOA) Antallet brudd på narkotikalovgivningen har økt i de aller fleste av de **25 EU-medlemsstatene** og **Norge** siden slutten av 1990-tallet, sier **EUs narkotikabyrå (EONN)** i sin **Årsrapport for 2005 om narkotikasituasjonen i Europa**, som offentliggjøres i Brussel i dag ⁽¹⁾.

Ifølge byrået har trenden i perioden 1998–2003 vært oppadgående i 20 land og særlig i **Estland** og **Polen**, hvor antallet anmeldte brudd på narkotikalovgivningen ble hhv. tidoblet og tredoblet ⁽²⁾. I enkelte land har imidlertid antallet anmeldte narkotikalovbrudd gått ned i 2003: **Belgia**, **Spania**, **Italia**, **Malta**, **Østerrike** og **Slovenia**.

Narkotikarelatert kriminalitet er et vidt begrep som kan dekke en rekke lovbrudd, forklarer **EONN**. Det kan omfatte kriminalitet som begås under påvirkning av narkotika, lovbrudd som begås for å finansiere et rusmiddelbruk og kjøp og salg av illegale rusmidler. Men det er bare innenfor området brudd på narkotikalovgivningen at **EU** har rutinedata, disse datene er dessuten innsamlet gjennom svært varierende rapporteringspraksis.

I de fleste **EU-medlemsstatene** utgjør bruk eller besittelse av narkotika (til eget bruk) den største andelen av bruddene på narkotikalovgivningen, fra 39% i **Polen** til 87% i **Østerrike** og **UK**. I et par land er det derimot narkotikaomsetning eller smugling som utgjør den største andelen: 46% i **Luxembourg** og 91% i **Den tsjekkiske republikk**.

Narkotikalovbruddene omfatter stadig oftere kokain

I henhold til tilgjengelige data økte andelen brudd på narkotikalovgivningen som omfatter kokain i perioden 1998–2003. Denne andelen varierer betraktelig fra land til land, fra 1% i **Den tsjekkiske republikk** og **Litauen** til 32% i **Italia** (gjelder kun smugling). Bare **Tyskland** rapporterer at andelen kokainrelaterte lovbrudd har gått ned i løpet av perioden.

Cannabis er fremdeles det vanligst oppgitte narkotiske stoffet i forbindelse med brudd på narkotikalovgivningen i de fleste **EU-medlemsstatene**, og andelen brudd på narkotikalovgivningen som involverer stoffet har økt etter 1998 i **Tyskland**, **Spania**, **Frankrike**, **Irland**, **Litauen**, **Luxembourg**, **Malta** og **Portugal**. I **Belgia**, **Den tsjekkiske republikk**, **Nederland**, **Slovenia**, **Sverige** og **UK** har andelen holdt seg stabil mens den har gått ned i **Italia** og **Østerrike**.

Antallet heroinrelaterte lovbrudd gikk ned i alle rapporterende land i perioden 1998–2003, unntatt i **Østerrike** og **UK**, hvor antallet steg.

Nærmere en tredel av de innsatte har injisert narkotika i fengselet

Ifølge dagens rapport er det store variasjoner i estimatene over sprøytebruk i fengsel, fra under 1% til 34% av de innsatte, avhengig av hvilken fengselspopulasjon som ble undersøkt. Dette betyr at i de mest berørte populasjonene har en av tre innsatte injisert under soning, noe som understreker betydningen av skadereducerende tiltak for å forhindre spredning av smittsomme sykdommer (f.eks. HIV, HCV).

Alle **EU-medlemsstatene, Norge, Bulgaria og Romania** sikrer nå at innsatte narkotikabrukere får hjelp, selv om tjenestetilbudet og tilgjengeligheten av tjenestene varierer betraktelig. Ifølge rapporten er det verdt å merke seg den økende anerkjennelsen av at "innsatte har samme rettigheter som resten av befolkningen når det gjelder tilgang til helsetjenester, herunder hjelp og behandling for narkotikabruk". Blant tjenestene er medikamentfrie programmer, avrusing, substitusjonsbehandling, rådgivning og utdanning.

Ifølge rapporten er alternativene fremdeles begrenset når det gjelder narkotikabehandling for innsatte, særlig substitusjonsbehandling. Men i **Spania** får 82% av problematiske opiatbrukere i fengsel substitusjonsbehandling. Land som nå oppgir "en betydelig økning" i tilgjengeligheten av denne formen for behandling i fengsel, omfatter **Frankrike** (hovedsakelig buprenorfin) og **Irland**.

Landene satser i økende grad på behandling framfor fengsel

Fengsel er et "særlig ugunstig miljø" for problematiske narkotikabrukere, fastslår **EONN** i dag i et eget kapittel om alternativer til fengselsstraff for narkotikabrukende lovbrøyttere. De fleste **EU-medlemsstatene og Norge** har nå vedtatt en lovgivning som legger til rette for bruk av en rekke alternativer som kan utsette, forhindre, erstatte eller supplere fengselsstraff (f.eks. samfunnsarbeid, kjøreforbud, behandling av rusmiddelavhengighet).

Når byrået fokuserer spesifikt på behandling som et alternativ, viser det til at det nå er "bred politisk enighet" om å få flest mulig narkotikabrukere over fra fengsel til behandling. I mange land er fengslene overbefolket, og behandlingsalternativet kan ifølge rapporten vise seg å være en mer kostnadseffektiv form for soning. Det at dette alternativet benyttes i stor grad overfor avhengige narkotikabrukere, er et uttrykk for at det i dag er blitt vanlig å betrakte disse personene som pasienter med medisinske og psykososiale forstyrrelser som kan behandles.

Lovgiverne tilbyr behandlingsalternativer særlig til sårbare unge narkotikabrukere. Likevel er det fremdeles veldig få behandlingsprogrammer som spesifikt retter seg mot behovene til unge lovbrøyttere. **Tyskland, Luxembourg, Ungarn, Østerrike og UK** er de eneste landene som rapporterer om selektive forebyggingsprogrammer for førstegangsløvbrytere (hovedsakelig cannabisbrukere), med tilbud om psykologisk støtte, opplæring og rådgivning.

"Å få lovbrøyttere som bruker narkotika over i behandling vil bidra til å redusere kriminaliteten og andre samfunnsmessige skader i tillegg til å hjelpe personer med narkotikaproblemer med å forbedre sin helse og sosiale velvære," sier **EONNs direktør Wolfgang Götz**. "Hensiktsmessige behandlingsfasiliteter er en avgjørende forutsetning for denne tilnærmingen. Men motivasjon fra lovbrøytterens side er også vesentlig for å lykkes."

EUs nye handlingsplan mot narkotika 2005–2008 oppfordrer **medlemsstatene** til å gjøre "effektiv bruk av og videreutvikle alternativer til fengsel for narkotikaavhengige som begår narkotikarelaterte lovbrudd".

Merknader

For ytterligere informasjon om *Årsrapporten for 2005* og relaterte produkter, se <http://annualreport.emcdda.eu.int>

(¹) Se Statistiske opplysninger 2005, tabell DLO-1.

(²) En lovendring i Polen i 2000 kan ha bidratt til økningen i rapporterte brudd på narkotikalovgivningen i det landet.